

Doktori (PhD) értekezés tézisei

**VALLÁSSÓSSÁG ÉS GYERMEKKÉP KOKAS KLÁRA
PEDAGÓGIAI MUNKÁIBAN**

Székely Csilla Imola

Témavezető: Prof. Dr. Pusztai Gabriella

**DEBRECENI EGYETEM
HUMÁN TUDOMÁNYOK DOKTORI ISKOLA**

Debrecen, 2022

A doktori értekezés előzményei és célkitűzései

Kutatásunk célja Kokas Klára (1929-2010) zenepedagógus, zenepszichológus komplex művészetpedagógiai módszerének, illetve nevelésméleti meggyőződésének elhelyezése olyan alternatív nevelési koncepciók viszonyrendszerében, amelyek művészetpedagógiai elemek beiktatásával fejlesztik a gyerekek képességeit és személyiségét. Ennek értelmében a kokasi lelkiesség és gyermek-reprezentáció elemeit vizsgáltuk, azaz Kokas vallásosságát és gyermekképét, melyet életrajzának és módszerének felvázolásával, emellett különböző alternatív- és reformpedagógiai irányzatok gyakorlatának összehasonlító elemzésével alapoztunk meg.

Kokas módszerének összefoglalását, bemutatását több kutató elvégezte már (ld. Deszpot, 2009; 2012, 2014a; Vass & Deszpot, 2017; Holger, 2011; Süttő, 2019), Kokas-tanfolyamot végzett pedagógusok, gyógypedagógusok alkalmazzák, a *Kokas Klára Agape Zene-Életöröm Alapítvány* szervezésében jelenleg is folynak a továbbképző tanfolyamok. A biztató eredmények mellett azonban a módszer közoktatási gyakorlatba, illetve pedagógusképzésbe való rendszerszerű beemelése máig sem történt meg (Deszpot, 2021a. 336). Emellett a Kokas-pedagógia nevelésfilozófiai alapjai feltáratlanok, így nem megfelelő hangsúllyal vannak jelen az ismert nevelésméleti és a művészetpedagógiai koncepciók által meghatározott kánonban.

A kutatás középpontjában álló pedagógiai koncepció feltárásának és elemzésének első lépéseként új szempontok szerint kerül összefoglalásra a Kokas-életmű, annak jellegzetességei, majd összehasonlító kutatás keretében elvégeztük a zenés Kokas-foglalkozások és a 20. századi alternatív- és reformpedagógiai irányzatok művészetpedagógiai nevelésének módszeres komparatív elemzését, amely összevetés hiánypótló jelentőségű. Az értekezés két fő gondolati egységre tagolható, amelyek – a kutatás természetéből adódóan – egyrészt megegyeznek abban, hogy szöveg- és tartalomelemző módszert feltételeznek, másrészt eltérnek és kölcsönösen alátámasztják egymást. A hazai és nemzetközi szakirodalom elemzésére támaszkodó, első három fejezetben a kutatás megalapozása céljából összefüggések feltárását, a Kokas módszer nemzetközi művészetpedagógiai diskurzusokban való elhelyezését végeztük el.

Ennek érdekében elengedhetetlen volt átfogó és részletes képet alkotnunk mindenekelőtt a Kokas nevéhez fűződő életműről, annak oktatáspolitikai beágyazottságáról és meghatározottságáról, a Kokas-módszerről és annak elemeiről, valamint más alternatív iskolakísérletek művészetpedagógiai gyakorlatáról a legfontosabb hazai és nemzetközi szakirodalom alapján. Az értekezés ezen fejezetei egyrészt komparatív elemzésünk megalapozását szolgálják, azaz a sajátos jegyek és elemek kiemelésével a Kokas-módszer

helyének és szerepének kijelölését más művészetekre alapozó neveléstudományi koncepciók korrelációjában (Németh, 2002b; Németh & Pukánszky, 1999; Skrapits, 2014; Trencsényi, 2000; Pukánszky & Németh, 1996). Másrészt az így teljessé vált első szerkezeti egység jelenti az alapot tulajdonképpen kutatásunk megvalósításához, amelynek tárgya a kokasi transzcendenciát és antropológiát érintő nézetek és eszmerendszer legfontosabb jellemzőinek azonosítása.

Összehasonlító elemzésünkhöz hat olyan újító szándékú művészetpedagógust, illetve iskolaalapító szaktudóst választottunk, akinek elképzelései összefüggésbe hozhatók Kokas nevelési elveivel (Alfred Lichtwark, Carl Orff, Kodály Zoltán, Émile Jaques-Dalcroze, Maria Montessori és Rudolf Steiner). Az ő pedagógiai rendszerük egyes elemeit feleltettük meg egymással, kiemelve a Kokas pedagógiával való hasonlóságokat, illetve különbségeket. Összehasonlító elemzésünk eredményeképpen nemcsak a felsorolt reformpedagógiai koncepció művészeti nevelésre vonatkozó elképzelései körvonalazódtak előttünk, hanem Kokas komplex művészetpedagógiai módszerének sajátosságai nevelési céljai és sajátosságai is egyértelművé váltak. Választ adtunk arra, hogy hol helyezzük el Kokas módszerét a különböző alternatív és reformpedagógiák művészeti nevelési koncepciói mellett. Továbbá bemutattuk, hogy pedagógiája miben jelent újat, mást a bemutatott alternatív és reformpedagógiák művészeti nevelési koncepciókhoz képest. Végül feltártuk azokat a fogalmakat, kulcsszavakat, melyek mentén megfogalmazhatók a Kokas-módszer sajátosságai.

Az értekezés felépítése, a kutatás módszerei

Az értekezés második részének célja a Kokas szövegein alapuló, új empirikus elemzés és Kokas neveléstudományi meggyőződésének rekonstrukciója. A 4-6. fejezetek a Kokas pedagógia neveléstudományi alapjainak feltárására vállalkoznak, melynek értelmezéséhez elengedhetetlen Kokas vallásosságának, nevelő- és gyermekképének feltérképezése a manifeszt és látens tartalmak alapján. A Kokas-életműből kutatási célunk elérése érdekében tartalmi kritériumok szerint alkalmas szövegkorpuszt emeltünk ki, amelynek alapján kutatási kérdéseinkre adekvát válaszokat kaphatunk. Célunk kimerítő és részletes képet nyerni arról, ahogyan Kokas a személyiségfejlesztést, Istent és a gyermeket elképzelte. A következő könyvek, interjúk és cikkek képezik a szövegkorpuszt: *A zene felemeli a kezeimet* (1992), *Öröm, bűvös égi szikra* (1998) és *Megfésültem a felhőket* (2012) című könyvek, *A deszka galaktikája* (2002) című esszé, *Magamról magamnak. Önéletrajz helyett* (Kokas et al., 2007) című vallomás jellegű írás, „*Meggyőződése, ha Kodály láthatta volna, hogy én Bachra bukfeneczem a gyerekekkel, akkor*

azt mondta volna: Hm...” (2009) című interjú, amelyeken kívül helyenként megemlítsre kerülnek más Kokas-írások is (ld. Kokas, 1972; 1977; 1978/2001; 1980; Kokas, 1982; 1984; Fogas, 2005; Kokas et al., 2007).

A szövegtörzset három kérdéskör, Kokas lelkeségének három dimenziója szerint vizsgáljuk: istenképe (*Kokas Klára istenképének sajátosságai* – 4. fejezet), valamint antropológiájának két fontos komponense: nevelőképe (*Kokas Klára nevelőképének sajátosságai* – 5. fejezet) és gyermekképe (*Kokas Klára gyermekképének sajátosságai* – 6. fejezet) vonatkozásában. Mindhárom részt fogalomtisztázás, majd rövid történeti összefoglaló vezet be az istenkép, nevelőkép és gyermekkép lehetséges változatairól. Kutatási kérdéseink így fogalmazhatók meg: Milyen fogalmakkal rajzolható meg Kokas Isten-, nevelő- és gyermekképe az életműből kiválasztott írásai alapján? E fogalmak pedig hogyan helyezhetők el a különböző vallás- és nevelésfilozófiai elméletek rendszerében?

Kutatásunk módszereit céljaink értelmében, illetve a szövegek ismeretében választottuk ki, tudván, hogy a szövegtörzset minőségében szükséges elemeznünk. Egyértelművé vált, hogy esetünkben a kvalitatív, analitikus-interpretatív szöveg- és tartalomelemzéses módszer a legmegfelelőbb, amely az összefüggések mélyreható vizsgálatára alkalmas, emellett a „*részletek feltárására vállalkozik, amelyek a kvantitatív módszerek vizsgálói előtt rejtve maradnak*” (Pusztai, 2002. 40). Számítógéppel támogatott szemantikai adatelemzés módszerével, az *Atlas.ti7* nevű, szövegelemzést segítő szoftverrel dolgoztunk (*Qualitative Content Analysis* – QCA), amely szerteágazó kutatási kérdéseink átláthatóvá tételét könnyíti. A tartalom- illetve szövegelemzés a beavatkozásmentes adatgyűjtés módszere, emiatt a megállapítások érvényessége magas értékű (Fedor et al., 2016).

Kutatásunk jellemzői (Janis, 1965 alapján. Krippendorff, 1980/1995): *pragmatikus*, azaz figyelembe veszi a fogalmak előfordulási arányát, és *szemantikai*, azaz jelentéstartalom szerint osztályozó elemzés. A kutatási logika irányát tekintve *induktív* elemzést végzünk, azaz a kiválasztott és kódokkal, indikátorokkal ellátott szövegeket belső összefüggések feltárása és következtetések megfogalmazása szándékával vizsgáljuk. Célunk (ld. nyitott kutatási kérdéseinket) Kokas személyiségi jellemzőinek, nézetrendszerének feltárása szimbolikus-kommunikatív közlései, a nyelvi formák jelentése, a belső kontingenciák, szövegösszefüggések, illetve a szövegkontextus alapján (Fedor et al., 2016). Az elemzési irányokat kijelölve kombinált (deduktív és induktív) kódolási logika alapján multikódolást végeztünk. A fogalmi kapcsolatok vizualizálása érdekében fogalmi hálókat, ábrákat generáltunk, majd ezek segítségével elemeztünk (ld. Antal, 1976; Krippendorff, 1980/1995), manifest és látens tartalmakat értelmeztünk, következtetéseket vontunk le, végül pedig a

kérdésekre kapott válaszokat összefoglaltuk, hasonló lelkeségű gondolkodókat rendeltünk azok mellé, megkerestük teológiai, illetve nevelésfilozófiai nézeteik közös pontjait, megállapításokat tettünk (tézisek), ezáltal körvonalazódott Kokas sajátos vallásossága és gyermekképe.

A számítógéppel támogatott kvalitatív-interpretatív kutatásnak több korlátja van, ugyanis a gépi szövegelemzés nem tudja értelmezni a szövegek szimbolikus-metaforikus tartalmát, sem másodlagos, utalásszerű üzeneteit, márpedig az oktatáspolitikai vonatkozásokat bemutató fejezetünkben rávilágítottunk arra, hogy Kokas a maga korában nem nyilváníthatta ki szabadon véleményét és nézeteit, különösképpen vallásos meggyőződését és a transzcendenst érintő álláspontját nem. Másrészt az is nehézséget jelent, hogy szövegeiben nem explicit, sokkal inkább látens módon, különböző névalkotásokkal utal Istenre, gondolatai gazdag képi világgal rendelkező, irodalmi szintű megfogalmazások.

Az értekezés új tudományos eredményei

A Kokas-életmű megismerésekor kitűnik a szerző sajátos neveléstudományi és világnézeti meggyőződése, amely bizonyos értelemben eltér a különböző reform- és művészetpedagógiai képviselők elképzeléseitől képest. Felismertük, hogy az az egyediség, amely Kokas Klára komplex művészetpedagógiai módszerét és nevelésfilozófiáját jellemzi, és amely mintegy hozzáadott értéként definiálható a zene- és élménypedagógia, valamint a személyiségfejlesztés módszertanához, a kokasi spiritualitással hozható összefüggésbe.

Kutatásunkban kitértünk a legújabb neveléstudományi és komparatív nemzetközi kutatások eredményeire is, amelyek a vonatkozó szakirodalmak témáját tekintve (ld. Bresler, 2007; Cozzutti & Romero-Naranjo, 2014; Tan et al., 2010; Mantie, 2013; Stipkovits, 2012) hasonló kérdésben vizsgálódnak és különböző alternatív- és művészetpedagógiai módszerekről értekeznek. Ezáltal elhelyezhetővé vált a Kokas-pedagógia az általunk ismert személyiségfejlesztésre, illetve művészeti nevelésre hangsúlyozó módszerek és alternatív iskolakoncepciók viszonyrendszerében és megnyílt annak lehetősége, hogy Kokas neve nevelésfilozófiai vonatkozásban is megjelenjen a szakmai diskurzusban.

Az elemzés során azonosított világnézet és nevelésfilozófia képezi Kokas pedagógiájának alapját, eszerint fogalmazta meg nevelési elveit, választotta meg az alkalmazott eszközöket és eljárásokat, magát a Kokas-módszert a gyermekek személyiségének harmonikus fejlesztése érdekében. Kokas írásaiban és publikációiban azonban nem olvashatunk szabályos hitvallást, sem konkrétan körvonalazott transzcendenciát – amiképpen antropológiai tárgyú értekezést sem –, éppen ezért Kokas sajátos istenképét szövegeinek vallás- és egzisztencia-filozófiai

rétege alapján állítottuk össze, amelynek eredményeképpen kirajzolódnak a kokasi istenkép aspektusai. Hasonlóképpen a nevelőről és a gyermekről vallott nézeteinek és gondolatainak rendszerezésekor is analitikus-interpretatív módon a szövegekben szétszórta megjelenő utalásokra, visszatérő fogalmakra, Kokas szavaira támaszkodva fogalmi hálót alakítottunk ki. Elemzésünk értelmében megállapításra kerültek azok a nevelésfilozófiai összetevők, illetve az a világnézeti meggyőződés, amely Kokas Isten- és emberszemléletét jellemzi, és amely nyomatékosan megjelenik a gyermeki személyiségfejlesztésről vallott nézeteiben, azaz a Kokas-módszerben.

A Kokas-életmű összefoglalása megalapozta a kokasi spiritualitás és antropológiai nézetek rendszerezését és elhelyezését a nemzetközi művészetpedagógiai gyakorlatok palettáján. Kutatásunk relevanciáját a hasonló komparatistikai-neveléstudományi elemzések hiánya adja, hiszen Kokas nevelési rendszerének, és egyben a módszere alapját képező lelkiségnek és gyermekfelfogásnak ilyen fokú, rendszeres és mélyreható elemzése nem történt meg. Márpedig annak megismeréséhez és széleskörű elterjedéséhez nélkülözhetetlen a pedagógia háttérét képező nézetek, Isten-percepció, illetve a humanitásról vallott nézetek alapos ismerete. Ez ugyanakkor az ő gondolatosságának és művészetpedagógiai elképzeléseinek a köztudatba való integrálódását is segíti, megteremtve annak lehetőségét, hogy nevelési normái, kapcsolati-etikai útmutatásai elnyerjék a szakma megbecsülését, valamint méltó helyüket a neveléstudományi irányzatok között.

A Kokas-módszert több szempontból és megközelítésből kutatták már pedagógiai szakemberek, művészek és pszichológusok (pl. kreativitásfejlesztés, irodalmi-esztétikai, szociológiai értelemben – ld. Deszpót & Vass, 2015), a teológiai-vallásos-lelkiségi dimenzióit azonban nem vizsgálták, amely pedig sarokköve az egész Kokas-pedagógiának. A Kokas-szövegek ilyen szellemű analízisén túl hiánypótló jelentőségű az az összehasonlító-pedagógiai elemzés, amelyet a 20. század elejétől megjelenő művészetpedagógiai reformkísérletek elvei és módszertani elemei között végeztünk, és amelyhez hasonló kutatásról a nemzetközi szakirodalomban sem tudunk. Ebben Kokas mellett hat olyan alternatív iskolakísérlet elképzeléseit, konkrét elemeit, eljárásait, elveit és eszközeit állítjuk párhuzamba, amelyek fontos szerepet szántak a művészetekkel való személyiségfejlesztésnek. Ezek értelmében megállapítottuk az egyes összetevők gyakorlati szerepét az adott pedagógiai koncepciókon belül.

Kutatásunk központi jelentőségű részében új dimenziók mentén, a vallásosság és gyermekkép vonatkozásában fogalmaztunk meg téziseket, amely ugyancsak új fejezetet ír a pedagógiatörténetben. Kokas életművének összefoglalása sokféle értelemben, különböző

célokkal megtörtént, spiritualitásának és nevelésfilozófiájának perspektíváit azonban még nem kutatták. Analitikus-interpretatív kutatásunk nyomán kibontakozott Kokas nevelésméleti meggyőződése, egészen kivételes és szentírás-hű keresztyén szellemisége, és megtaláltuk azokat az egzisztencialista gondolkodókat, akik legközelebb állnak ehhez a lelkeségi irányhoz, illetve transzcendenciához, amelyet Kokas képviselt, akik közül a legfontosabbak: Augustinus, Martin Buber, Simone Weil és Pilinszky János. Mindezek mellett kutatásunk nyomán konkretizálódtak azok a stílusjegyek és fogalmak, amelyekkel a kokasi értékrendszer definiálható. A Kokas publikációiban szétszórtnak megjelenő hivatkozásokat és az Istennel való kapcsolatának indexeit a következő csoportokba kódoltuk: Kokas Isten-megszólításai, az általa használt istennevek; az Isteni valóságokra való utalásai (áldás, kegyelem, szent, angyal, menny, ég, transzcendens); a lélekről alkotott nézetei, a „lélek” szó előfordulásai; a spirituális tevékenységekről való gondolkodása (ima, hit, áhítat); Kokas Szentírás-idézetei, illetve azok intertextuális megjelenései; valamint a vallásosságot nem expliciten, hanem utalások révén tükröző szövegrészei (4. fejezet).

Emellett hasonló kutatói attitűddel és elemzési technikával – nyitott kutatási kérdéseinket szem előtt tartva – kódoltuk az életműből kiemelt szövegkorpuszt, amely kódokat Kokas felnőtt- és gyermeki létet érintő nézetei jelentették. Célunk Kokas értékrendszerének a körvonalazása, valamint a nevelői és a gyermeki személyiségről alkotott nézeteinek az összefoglalása, amelynek mentén kialakította a személyiségfejlesztést középpontba helyező pedagógiai módszerét (5-6. fejezetek). A kutatás folyamatában egyértelművé vált előttünk, hogy nem beszélhetünk úgy Kokas gyermekképéről, hogy a felnőttidentitásról alkotott nézeteitől teljesen elvonatkoztassunk. Sok esetben ugyanis egymással párhuzamosan, illetve egymással ellentétesen említi azokat. Ezek alapján körvonalazódtak antropológiai főkérdéseink: a szülői, tanítói, tanári, művészi, egyszóval a *nevelői* szerepkört és habitust érintő kokasi megfogalmazások kódjai (témái és alkódjai): *A felnőtt és gyermeki identitásról; A szülői, tanítói, nevelői hivatásról – kokasi pedagóguskép; Az emberi lélekről, szülői-tanítói lelkületről; Az emberi figyelemről és figyelem-összpontosításról; Emberi megnyilatkozásokról* (5. fejezet).

A Kokas-életmű megértésének, elhelyezésének és értékelésének harmadik fontos szegmense és feltétele a gyermekkorról, a gyermeki képzeletről, sajátos kifejezési formáikról és a gyermeki lét értékeiről alkotott nézetei. Kokas metafizikai és antropológiai meggyőzései mellett ez a harmadik dimenzió. Az iskolaalapító etikai-pedagógiai normái, szellemi-kulturális értékrendszere határozzák meg az adott művészetpedagógiai módszer alapját, a célok eléréséhez választott gyakorlati elemeket, technikákat, pedagógusi megnyilvánulásokat, tehát az egész koncepciót.

A Kokas gyermekfelfogását elemző fejezetünkben (6. fejezet) a következő alkódok jelölik az értékkategóriákat: *Gyermeki szabadság és meghatározottság; Nevelési értékek – a gyermeki lelkiület alapvető törvényszerűségei; A gyermek kapcsolati hálójának fontossága; A nevelés lehetősége és meghatározottsága; valamint A nevelés alapkategóriáinak összefüggései – lényege, célja, etikai jellege.* A fejezetzáró összegezés (6.3. fejezet) amiatt is lényeges, mivel azokból (zene)pedagógiai főiskolások, Kokas-kurzusok résztvevői és külső érdeklődők a Kokas-módszer lényeges összetevőjét ismerhetik meg, amely a későbbi zenés foglalkozások alapkomponense lesz, nevezetesen, hogy miként látta Kokas a gyerekeket és követőinek is miként kell a gyermekre tekinteni. A módszer ugyanis nem csupán a módok és eszközök (szerek) alkalmazása, de sokkal több azoknál, esetünkben éppen a kokasi nevelésfilozófiára esik a hangsúly, hiszen a Kokas-pedagógia legnagyobb eredménye az érzelmi nevelés (vö: Garamszegi Valéria. Tóth, 2010).

A szöveg- és tartalomelemzés, illetve kódolás munkafázisban különös figyelmet fordítottunk arra, hogy milyen irányvonalak és tematikus részek bontakoznak ki a Kokas-szövegekből, amelyeket – ugyancsak adekvát, a Kokas gondolatvilágához közeli – rendszerré, illetve fogalmi hálóvá formáltunk. Így jutottunk el a kokasi spiritualitás hármasságához: az istenkép, emberkép és gyermekkép aspektusainak megállapításáig. Ezek az értékkategóriák jelentik a Kokas-féle eszmerendszer és spiritualitás konkretizálását, annak a képnek az árnyalását, amelyet korábban a szakma Kokasról kialakított, és amely mindenképpen a pedagógiatörténethez hozzáadott kutatási értéként értelmezhető. Ezt a képet nem csupán neveléstudományi, de különböző filozófiai-teológiai vonatkozásokkal és párhuzamokkal is bővítettük, illetve pontosítottuk, amely kitekintésre korábban nem volt példa.

Ezenfelül Kokas életművét olyan megközelítésből foglaltuk össze, amely dimenzió teljesen kimaradt a korábbi Kokas-kutatásokból: a vallásosságot, illetve spiritualitást érintő összetevőknek és azok sajátosságainak szintézise korábban nem valósult meg. Ezek nélkül pedig nem alkotható teljes és hiteles kép Kokas sajátos művészetpedagógiai koncepciójáról, hiszen ez a lelkiség és hitvallásosság a foglalatja és esszenciája minden tanításának, minden mondanivalójának és egész hagyatékának. A vonatkozó spiritualitás-kutatások hiánya miatt Kokas egyoldalúan „csak” zenepedagógusi minőségében van jelen a köztudatban, és mindmáig nem került az ismert egzisztencia-filozófusok, vallásos gondolkodók és bölcsészek közé. Kutatásunk ennek útját készíti elő – Kokas beemelését a hazai és nemzetközi neveléstudományi, lelkiség-irodalmi és esztétörténeti kánonba. Erre a váltásra gazdag és változatos életműve, módszerének sajátos újításai, gondolatainak szakrális mélységei és sokoldalúan képzett személyisége teret és okot ad, hiszen nem csupán a zene- vagy

művészetpedagógia, de az általános pedagógia (ld. gyermekkép), a neveléstudomány (ld. emberkép), sőt a keresztyén teológia számára is van mondanivalója (ld. istenkép). Kutatásunk elsőként mutatott rá ezekre tudományos módszerekkel, alapos elemző és szintézisalkotó kutatással és szakirodalmi utalásokkal.

Összefoglalva:

1. Elemző-interpretatív munkánk során fény derült Kokas spirituális irányultságára, gondolatiságának jellemzőire, ugyanakkor megtaláltuk azokat a bölcsességirodalmi, pedagógiai és pszichológiai gondolkodókat, akik bizonyos szempontból Kokassal egybehangzóan nyilatkoztak a vallásról és az emberlétről, és akiknek életműve hasonló Isten- vagy gyermekképre épül, így megválaszolásra kerültek nyitott kutatási kérdéseink., illetve megnevezhetővé váltak azok a kapcsolópontok, ahol Kokas életműve a nemzetközi zenepedagógiai irányzatokhoz, azok gyakorlatához, illetve az egyes iskolakísérletek képviselőinek nevelélméletéhez csatlakozik. Ezzel egyidőben kirajzolódtak azok az összetevők is, amelyek új értékeket tettek hozzá a már gyakorlatban levő módszertani elemekhez (az általunk választott és az egyszerűség kedvéért „heteknek” nevezett pedagóguscsoport elképzeléseihez) képest. Ennek érdekében tömören összefoglaltuk a Kokas által gyakran használt fogalmak lényegét és jelentésárnyalatát, amely lépés közelebb vitt elképzeléseinek specifikumához.

2. Megállapítottuk, hogy a Kokas-módszer alternatív pedagógiaként értelmezhető és szemléletmódja, eszköztára, komplexitása, célrendszere, valamint interdiszciplinaritása alapján besorolható a tágabb értelemben vett reform- és művészetpedagógiai irányzatok közé (Báthori & Falus, 1997; Torgyik, 2004.). Ezek a közös komponensek nemcsak kapcsolópontot jelentenek, de ugyanakkor ezekben mutatható ki a Kokas-módszer sajátossága, egyedisége, mássága is, amely másságról bebizonyosodott, hogy az Kokas lelkeségével, keresztyén hitével áll egyenes vagy közvetett módon összefüggésben. Ezáltal tehát kutatási kérdéseinkre is választ kaptunk: a Kokas-program különböző iskolakísérletek és művészetpedagógiai irányzatok gyakorlatától a módszertani elemek funkcionalitása szempontjából is különbözik, de a módszer valódi differens többlete a vezető lelkesége, a kapcsolatok és a személyes, meghitt viszony hangsúlyozása Istennel, emberekkel és a környezettel. A kokasi transzcendenciatan, antropológia és etika tehát egyaránt Biblia-hű alapokra, tiszta evangéliumi tanításra és idealista gyermekképre épül, amely dimenziók együttesen, egységes nevelési elvként jelennek meg a Kokas-pedagógiában, miközben sajátos keresztyén és alternatív jellegű művészetpedagógiai módszerré lényegülnek.

3. Kokasnak Istenről és a szakrális-transzcendens világról alkotott képét gondolattérkép, illetve az eszmeiség (istenkép, nevelőkép, gyermekkép) fejlődéstörténete segítségével körvonalaztuk, amelyhez hozzávetettük Kokas elképzelését, hitvallását Istenről, a transzcendens és valós világról, az Isteni és emberi lélekről, azaz vallásosságáról és embereszményéről. A Kokas pedagógiai munkáiban fellelhető vallásosság jellemzői alapján végül Augustinus, Martin Buber, Simone Weil és Pilinszky János lelkiiségével és transzcendenciáival rokonítottuk őt. Fontos megjegyeznünk, hogy a gondolati rokonság ellenére eltér azoktól olyan szempontból, hogy publikációiban Kokas nem vallásos-szakrális témáról nyilatkozik, hanem többnyire nevelésről, művészetekről és a gyermeklétről ír. Az Istenre, a Szentírásra és az ember Isteni küldetésére való utalásai éppen ezért emelik gondolatai hitvallásosságát és hitelességét. Az adott oktatáspolitikai viszonyok között nem volt ajánlatos lelki-hitbeli meggyőződésről beszélni, írásaiban mégis állandó jelleggel jelenik meg, tanításait, megnyilatkozásait mindegyre átszővi a spirituális tartalom. Emellett Istennel való kapcsolata, szavainak szentírási tisztasága és a gondolataiból érezhető lelki mélység és tisztánlátás okán a Kokas-szövegek a misztikus-egzisztencialista teológiai irányzat nagy alakjait idézik fel az olvasóban (ld. Kokas, 2002).

4. Az Augustinus Isten-viszonyát jellemző közvetlenség jellemzi Kokas vallásosságát is, amit leginkább Isten-megszólításai tükröznek, ugyanakkor mindkét életmű olyan személyes hangú vallomás, amelyben nyilvánvalóvá válik, hogy a szerző – Kokas éppúgy, miként Augustinus – minden pillanatban Isten közelében, egyszerre emberi és Isteni viszonyrendszerben él (Augustinus, 397k./s.a.; Kokas, 2002; Kokas et al., 2007).

5. Az Isten és teremtmény közötti legintimebb, legközvetlenebb Én-Te viszony, valamint a dialógus-filozófia vonatkozásában elsősorban Buber neve merül fel a Kokas-életmű kapcsán, ugyanis – mint kimutattuk – a Kokas-módszer és világkép kulcsfontosságú komponense a személyes, bizalmi kapcsolat Istennel és egymással (Buber, 1953/1990; 1923/1994; 1953/2017; Kokas, 1992; 2007). A kapcsolat-centrikusság mellett Buberi sajátosság a Kokasnál is megjelenő válaszadás a saját maga által feltett kérdésekre, azaz az önmagával való dialogizálás (ld. Kokas et al., 2007). Weil és Pilinszky neve az egyházak és felekezetek felett álló keresztyén szellemiségük okán merül fel elemzésünk során – jóllehet mindannyian római katolikus vallásúak (Weil úgy, hogy sohasem keresztelkedett meg), ez inkább véletlenszerű egybeesés, hiszen a különböző hitvallások és felekezetek kialakulását megelőző, őskeresztyén lelkiiséget idéző transzcendenciataik alapján rokoníthatók egymással (Weil, 1947/2009; Reisinger, 2009; Turai, 2012; Pilinszky, 1993; Gáncs, 2010; Hernádi, 2011). Mindezek és a Wulff-féle istenkép-modell alapján Kokas vallásosságát és Isten-percepcióját a *posztkritikus hit*, illetve a

Második Naivitás (*Post-Critical Belief* – Wulff nyomán Pollefeyt & Bouwens, 2009) terében határoztuk meg. Megállapítottuk, hogy Kokas spiritualitása abban különbözik a perszonalista filozófia képviselőinek szellemiségétől, hogy ő az Istennel való meghitt kapcsolatát leképezi a gyerekekkel való szeretetteljes viszonyára is.

6. Kutatásunk kitért a kokasi antropológiai nézetek elemzésére és összegzésére is, amelynek nyomán körvonalaztuk Kokas nevelő- illetve gyermekképének aspektusait. A gyermeki és felnőtt-identitás gyakran egymás mellett jelennek meg a szövegekben, legtöbbször úgy, mint ellentétpólusok – a reformpedagógiai képviselőkhöz hasonlóan Kokasnál is megjelenik az idealizált gyermeklét-értelmezés, amely lét sokkal gazdagabb és értéktelítettebb a felnőttléténél, gyermekkorban ugyanis – Kokas meglátása szerint – az ember originálisabb, tisztább lelkiéletű, empatikusabb teremtmény a felnőtteknél, aki élénk és színes képzelőerővel rendelkezik. Az elemzett írások szentírási szellemben, belső lelki értelemben mintegy a gyermekké váló válást szorgalmazzák (ld. Mk. 10, 13-16).

7. Mindezek után megállapítottuk, hogy Kokas antropológiai nézetei (különösen nevelő- és gyermekképe) a Jézusi-újszövetségi emberképet idézik, embertana erőteljesen biblikus, emellett a modern, humanisztikus pszichológiai irányzatok, a gyermektanulmány és a reformpedagógia képviselőinek eszmerendszerével, főként – a Rousseau által megfogalmazott nevelő- és gyermekképből kiinduló – Key és Montessori meggyőződésével, illetve idealisztikus gyermekképével áll rokonságban (Rousseau, 1997; Key, 1909/1976; Montessori, 1940/1995; Stein, 2015; Kokas et al., 2007; Deszpót, 2014a). Egzisztencializmusa, vallásossága szeretetre és elfogadásra épülő emberképét, sőt zenepedagógiai témájú írásait, filmjeit, zene- és térválasztását, azaz egész módszerét is erőteljesen áthatja. Szövegű, interpretatív elemzésünk rendjén kimutattuk, hogy Kokas nevelésfilozófiája az alternatív emberképre épülő pedagógiák gondolkodásmódjától abban különbözik, hogy az emberi létet Isteni perspektívából szemléli, melynek következtében a kokasi eszmerendszer az egzisztencializmus és a perszónálfilozófia transzcendenciátánát egyesíti a miszticizmus és a reformpedagógiai irányzatok elemeivel (Kokas, 2002). Ennek eredménye az a sajátos személyiségfejlesztő módszer, amelynek centrumát az evangéliumi lelkiélet, a gyermekközpontúság, a komplex művészetpedagógiai elemek alkalmazása, a kreativitás és a terápiás hatás képezi.

Kokas életműve igencsak szerteágazó, és ez megnehezíti tudományterületi besorolását, amelyet valahol a művészetek, pszichológia, gyógypedagógia, lelkiismereti- és szépirodalom, illetve vallásfilozófia találkozási szférájában határozhatunk meg – a világ dolgainak mindezeket a perspektíváit egyedi módon foglalja magába. Vallomása szerint mégis elsősorban

szenvedélyes tanítóművész (Kokas et al., 2007), aki egzisztencialista, személyközpontú és transzcendentális pedagógiát művel minden elérhető eszközzel.

Hivatkozott irodalom

Antal, L. (1976). *A tartalomelemzés alapjai*. Magvető, Budapest.

Augustinus, A. (s.a.). *Vallomások*. Szent István Társulat, Budapest.

Báthory, Z. & Falus, I. (1997). *Pedagógiai lexikon I-III*. Keraban kiadó, Budapest.

Bresler, L. (2007, szerk.). *International Handbook of Research in Arts Education*. Springer, Illinois.

Buber, M. (1990). Beszéd a nevelésről. In Csejtei, D., Dékány, A. & Simon, F. (szerk.). *Ész élet egzisztencia I.: Egyetem, nevelés, értelmiségi lét* (pp. 385-415). Társadalomtudományi Kör, Szeged. http://acta.bibl.u-szeged.hu/38125/1/esz_001.pdf (Eredeti mű első megjelenése 1953).

Buber, M. (1994). *Én és Te*. Európa Könyvkiadó, Budapest. (Eredeti mű első megjelenése 1923).

Buber, M. (2017). *Istenfogyatkozás. Vizsgálódások vallás és filozófia kapcsolatáról*. Typotex kiadó, Budapest (Eredeti mű első megjelenése 1953).

Cozzutti, G., Blessano, E. & Romero-Naranjo, F. J. (2014). Music, Rhythm and movement: A comparative study between the BAPNE and Willems Methods. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 152(1). 13-18. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.09.147>

Deszpot, G. (2009). Zenei átváltozás: Kokas Klára komplex művészeti programja, mint pedagógia és terápia. *Parlando*, 51(6) 2-3. <http://www.parlando.hu/2009-6-02-03-Kokas-Klara-1.htm>

Deszpot, G. (2012). *Kokas Klára és alapítványának bemutatása*. Kokas Klára Agape Zene-Életöröm Alapítvány, Budapest.

Deszpot, G. (2014a, szerk.). Kokas Klára: Bűvös mikroszkóp – Maria Montessori és a zenefigyelem. „Fülünkbe cseng...”. *Parlando*, 56(5) 1-20. <http://www.parlando.hu/2014/2014-5/Deszpot7.pdf>

Deszpot, G. (2021a). Kokas Klára mint abszolút pedagógus? In Kiss, E., Trencsényi, L. & Hudra, Á. (szerk.). *Abszolút pedagógusok. Új szempontok a XX. századi értelmiségtörténet kutatásához* (pp. 325-340) Létra Alapítvány & Magyar Pedagógiai Társaság kiadása, Budapest. <https://doi.org/10.32558/abszolut.2021>

Deszpot, G. & Vass, É. (2015). Multidiszciplináris kutatási lehetőségek a Kokas-módszer vizsgálatára. *Parlando*, 57(1) 1-15.

- Fedor, A. & Huszti, É. (2016). Hogyan és mit kutassunk? In Fedor, A. & Huszti, É. (szerk.). *Kutatásmódszertani kézikönyv* (pp. 5-22). Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen. https://issuu.com/dlcs/docs/modszertani_egyben
- Fedor, A., Kovács, J. & Balogh, E. (2016). Tartalomelemzés. In Fedor, A. & Huszti, É. (szerk.). *Kutatásmódszertani kézikönyv* (pp. 69-101). Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen. https://issuu.com/dlcs/docs/modszertani_egyben
- Fogas, J. (2005, szerk.). *A zene felemeli a kezeimet... Kokas Klára gondolatai a tanításról...* Dokumentumfilm. https://www.youtube.com/watch?v=HOv_zDJGyaU
- Gáncs, T. (2010). *Pilinszky esszenciális teológiája és az Újszövetség*. <https://archiv.evangelikus.hu/teologia/pilinszky-esszencialis-teologiaja-es-az-ujszoevetseg/>
- Hernádi, M. (2011). A művészet metafizikája – Hankovszky Tamás: Pilinszky János evangéliumi esztétikája. *Tiszatáj*, 65(12). 1-3. https://epa.oszk.hu/00700/00713/00243/pdf/tiszataj_EPA00713_2011-12_107-109.pdf
- Holger, A. (2011). The Case for Movement in Children's Music Education. Zeneakadémia Kodály Intézete, Kecskemét. [Doktori értekezés kézirat].
- Key, E. (1976). *A gyermek évszázada*. Tankönyvkiadó Vállalat, Budapest (Eredeti mű első megjelenése 1909).
- Kokas, K. (1972). *Képességfejlesztés zenei neveléssel*. Zeneműkiadó, Budapest.
- Kokas, K. (1977). A Kodály-módszerről. In Barkóczi, I. & Pléh, Cs. *Kodály zenei nevelési módszerének pszichológiai hatásvizsgálata* (pp. 7). Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet, Budapest. In Kokas, K., Lájér, J., Furka, B. & Kocsis, M. (2007, szerk.). *Öröm, bűvös égi szikra. Joy, Bright, Spark of Divinity*. Multimédiás DVD-rom tanításaimról. Szerzői kiadás, Budapest.
- Kokas, K. (1980). A zene és a mozgás együttes felhasználása a személyiségformálásban. *Pedagógiai Szemle*, 30(6). 528-537. Kokas, K., Lájér, J., Furka, B. & Kocsis, M. (2007, szerk.). *Öröm, bűvös égi szikra. Joy, Bright, Spark of Divinity*. Multimédiás DVD-rom tanításaimról. Szerzői kiadás, Budapest.
- Kokas, K. (1982). Tanár úr. *Gyermekünk*, 33(12). 8-9. Kokas, K., Lájér, J., Furka, B. & Kocsis, M. (2007, szerk.). *Öröm, bűvös égi szikra. Joy, Bright, Spark of Divinity*. Multimédiás DVD-rom tanításaimról. Szerzői kiadás, Budapest.
- Kokas, K. (1992). *A zene felemeli kezeimet*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Kokas, K. (1998). *Öröm, bűvös égi szikra*. Akkord zenei Kiadó, Budapest.
- Kokas, K. (1999). *Joy Through the Magic of Music*. Akkord zenei Kiadó, Budapest.
- Kokas, K. (2001). *Amerikában tanítottam*. B.K.L. kiadó, Szombathely. (Eredeti mű első megjelenése 1978).

- Kokas, K. (2002). A deszka galaktikája. *Parlando*, 44(5). <http://www.parlando.hu/Kokas1.htm>
- Kokas, K. (2009). „Meggyőződés, ha Kodály láthatta volna, hogy én Bachra bukfenecem a gyerekekkel, akkor azt mondta volna: Hm...”. *Új Pedagógiai Szemle*, 59(7). 103-109. http://epa.oszk.hu/00000/00035/00134/pdf/EPA00035_uj_pedagogiai_szemle_200907_vagott.pdf
- Kokas, K. (2012). *Megfésültem a felhőket*. A Kokas Klára Agape Zene-Életöröm Alapítvány kiadása, Budapest.
- Kokas, K., Lájér, J., Furka, B. & Kocsis, M. (2007, szerk.). *Öröm, bűvös égi szikra. Joy, Bright, Spark of Divinity*. Multimédiás DVD-ROM tanításaimról. Szerzői kiadás, Budapest.
- Krippendorff, K. (1995). *A tartalomelemzés módszertanának alapjai*. Balassi kiadó, Budapest. (Eredeti mű első megjelenése 1980).
- Mantie, R. (2013). A comparison of „popular music pedagogy” discourses. *Journal of Research in Music Education*, 61(3). 334-352. <https://doi.org/10.1177%2F0022429413497235>
- Montessori, M. (1995). *A gyermek felfedezése*. Herder kiadó, Budapest (Eredeti mű első megjelenése 1940).
- Németh, A. (2002b). *A magyar neveléstudomány fejlődése*. Gondolat, Budapest. http://real.mtak.hu/36276/1/2011_0001_542_06_A_magyar_nevelstudomany_fejlodest_ortenete%20%281%29.pdf
- Németh, A. & Pukánszky, B. (1999). Magyar reformpedagógiai törekvések a XX. század első felében. *Magyar Pedagógia*, 99(3). 245-262. http://www.magyarpedagogia.hu/document/Nemeth_MP993.pdf
- Pilinszky, J. (1993). *Pilinszky János összegyűjtött művei: Tanulmányok, esszék, cikkek*. I-II. Századvég kiadó, Budapest.
- Pollefeyt, D. & Bouwens, J. (2009). The Post-Critical Belief Scale for dummies. Questionnaire developed by prof. Dirk Hutsebaut, based on the typology of prof. David M. Wulff., about different religious faith attitudes. Leuven. Centre of Academic Teacher Training, Faculty of Theology. <https://theo.kuleuven.be/apps/press/ecsi/files/2019/03/4.-Pollefeyt-Bouwens-PCB-Melb-Vict-for-dummies-EN.pdf>
- Pukánszky, B. & Németh, A. (1996). *Neveléstörténet*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. <http://mek.oszk.hu/01800/01893/html/>
- Pusztai, G. (2002). Tetten érhető-e a „rejtett tanterv”? *Iskolakultúra*, 12(12). 39-47. http://real.mtak.hu/60772/1/EPA00011_iskolakultura_2002_12_039-047.pdf
- Reisinger, J. (2009). Hit és szabadság – Simone Weil műveinek magyar fordításához. In Weil, S. (2009). *Ami személyes, és ami szent*. Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Budapest.
- Rousseau, J. J. (1997). *Emil, avagy a nevelésről*. Papyrus Book kiadó, Budapest.

- Skrapits, B. (2014). *Komplex művészeti nevelés értelmezése hazai példák alapján*. <http://ofi.hu/publikacio/komplex-muveszeti-neveles-ertelmezese-hazai-peldak-alapjan>
- Stein, B. (2015). *A Montessori általános iskola elméletben és gyakorlatban*. Saxum kiadó.
- Stipkovits, F. (2012). Meghatározó zenepedagógiai irányzatok a 20-21. században. A Kodály-koncepció és az Orff-Schulwerk elemzése és összehasonlítása. *Parlando*, 54(6). 1. <http://www.parlando.hu/2012/2012-6/2012-6-01-Stipkovits1.htm>
- Süttő, I. (2019). Személyiség- és készségfejlesztés zenével a Kokas-pedagógia tükrében. [Szakdolgozat]. *Parlando*, 61(3). https://www.parlando.hu/2020/2020-3/Sutto_Ildiko.pdf
- Tan, S. L., Pfordresher, P. & Harré, R. (2010). *From sound to significance. Psychology of Music*. Psychology Press, London. <https://doi.org/10.4324/9780203855362>
- Torgyik, J. (2004). Az alternatív pedagógia helyzete hazánkban 1945-től napjainkig. *Neveléstörténet*, (1). http://www.kodolanyi.hu/nevelestortenet/?rovat_mod=archiv&act=menu_tart&eid=24&rid=1&id=206
- Trencsényi, L. (2000). *Művészetpedagógia elmélet, tanterv, módszer*. Okker kiadó, Budapest.
- Turai, L. (2012). Pilinszky János lírai világlátása a Simone Weil-életmű hatástörténeti összefüggésében. [Doktori értekezés kézirat]. <https://core.ac.uk/download/pdf/35132381.pdf>
- Vass, É. & Deszpót, G. (2017). Introducing experience-centred approaches in music teacher education — Opportunities for pedagogic metamorphosis. *Thinking Skills and Creativity*, 23(3). 1-16. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1871187116301638>
- Weil, S. (2009). *Ami személyes, és ami szent*. Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Budapest. (Eredeti mű első megjelenése 1947).

Nyilvántartási szám: DEENK/250/2022.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Székely Csilla Imola
Doktori Iskola: Humán Tudományok Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10044036

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (6)

1. **Székely, C. I.:** Irányvonalak Kokas Klára lelkiségének megismeréséhez.
In: "A nemzeti összetartozás jegyében" : Tanulmányok a doktori és posztdoktori képzésben résztvevő, külföldi magyar egyetemi hallgatók online PhD-konferencia előadásából. Szerk.: Fejős Sándor, Kanyári József, Ages Quod Agis Nonprofit Kft., Szeged, 185-198, 2021. ISBN: 9789638701015
2. **Székely, C. I.:** A Kádár-korszak oktatáspolitikája és a Kokas-módszer.
In: Oktatás, gazdaság, társadalom. Szerk.: Juhász Erika, Endrődy Orsolya, Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesülete, Budapest, 620-632, 2019, (HERA évkönyvek, ISSN 2064-6755 ; 6.) ISBN: 9786155657030
3. **Székely, C. I.:** Kokas Klára gyermekképe elemzése A zene felemeli a kezeimet című könyve alapján.
In: Interdiszciplinaritás a Kárpát-medencében I. : Külföldi magyar doktorandusz hallgatók konferencia-előadásából. Szerk.: Boda Attila, ELTE Márton Áron Szakkollégium, Budapest, 357-374, 2019, (Concordia Regionum, ISSN 2631-1208 ; 1.) ISBN: 9789634890812
4. **Székely, C. I.:** Szabad improvizációs tánc komolyzenére Kokas Klára zenepedagógiájában.
In: A zenepedagógia múltja, jelene és jövője : Tanulmánykötet a felsőfokú zenetanárképzés 50 éves évfordulója alkalmából rendezett konferencia előadásából. Szerk.: Váradi Judit, Szűcs Tímea, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 220-229, 2019, (Oktatókutatás a 21. században, ISSN 2559-8864 ; 7.) ISBN: 9789633187647
5. **Székely, C. I.:** Zene és egészségnevelés avagy kísérlet Kokas Klára zenei világának összefoglalására.
In: Sokszínű zenepedagógia : Tanulmányok a zeneoktatás szerepéről, módszereiről és társadalmi hatásairól. Szerk.: Váradi Judit, Szűcs Tímea, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 99-111, 2017, (Oktatókutatás a 21. században, ISSN 2559-8864 ; 4.) ISBN: 9789633186756

6. Székely, C. I.: Testünk, lelkünk, művészetünk.

In: Sokszínű egészségtudatosság : Értsd, csináld, szeresd! Szerk.: Falus András, Melicher Dóra, SpringMed, Budapest, 216-223, 2015, (SpringMed egészségtár, ISSN 1786-5670)
ISBN: 9786155166587

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (1)

7. Székely, C. I.: Rítus a valláspedagógiában.

Hung. Educ. Res. J. 7 (2), 191-206, 2017. ISSN: 2062-9605.
DOI: <http://dx.doi.org/10.14413/HERJ/7/Supplement 2>

Magyar nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (1)

8. Székely, C. I.: Kísérlet Kokas Klára pedagógiájának alkalmazására.

Magiszter (Csíkszereda). 2016 (2), 56-60, 2016. ISSN: 1583-6436.

Idegen nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (2)

9. Székely, C. I.: A Comparison of the Educational Methods of Zoltán Kodály and his Student, Klára Kokas.

Cent. Eur. J. Educat. Res. 3 (1), 47-52, 2021. ISSN: 2677-0326.
DOI: <https://doi.org/10.37441/cej/2021/3/1/9350>

10. Székely, C. I.: Spirituality and Concept of 'Child' in Kokas Pedagogy for Children with Special Educational Needs.

Cent. Eur. J. Educat. Res. 2 (1), 11-16, 2020. EISSN: 2677-0326.
DOI: <http://dx.doi.org/10.37441/CEJER/2020/2/1/5754>

Magyar nyelvű konferencia közlemények (1)

11. Székely, C. I.: Kokas Klára vallásossága és istenképe.

In: Tavasz Szél = Spring Wind 2019 : Tanulmánykötet : I. kötet. Szerk.: Bihari Erika, Molnár Dániel, Szikszai-Németh Ketrin, Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest, 565-576, 2020. ISBN: 9786155586606

További közlemények

Magyar nyelvű könyvek (2)

12. Székely, C. I.: Zene és egészségnevelés: Új utak a zene megközelítéséhez. ELHA-Pozitív Bt., Budapest, 94 p., 2015. ISBN: 9789631241785

13. Székely, C. I.: Háromezer-hatszázötvenhat nap. Oláhdellő magyarságának 18-20. századi történelme. Exit, Kolozsvár, 152 p., 2014. ISBN: 9789737803122

Magyar nyelvű könyvrészletek (2)

14. **Székely, C. I.:** Rítus, ritmus, zene és lélek.

In: Zene és egészség. Szerk.: Falus András, Kossuth Kiadó, Budapest, 128-143, 2016,
(Eduvital művek, ISSN 2498-8138) ISBN: 9789730986304

15. **Székely, C. I.:** Zeneiség és lelkeség avagy mi köze a zenének a lélekhez?

In: Így kutattunk mi! : Tanulmánykötet Nemzeti Kiválóság Országos Program
ösztöndíjasainak tanulmányaiból, Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal, Budapest, 171-182,
2014.

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (2)

16. **Székely, C. I.:** Zene és lelki egészség.

Élet Tud. 69 (6), 174-175, 2014. ISSN: 0013-6077.

17. **Székely, C. I.:** Kimondja a kimondhatatlant? - Zene és lelkipozíció: pasztorálpszichológiai
szempontok.

Embertárs. 2 (2), 118-130, 2008. ISSN: 1785-0436.

Magyar nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (1)

18. **Székely, C. I.:** Makkai Sándor egyházi és nemzetnevelési reformjai.

Reform. Szle. 110 (3), 249-267, 2017. ISSN: 0254-4458.

Egyéb folyóiratközlemények (1)

19. **Székely, C. I., Ozsváth, J.:** A másik ember az én történetem.

Magy. Közokt. 12, 1-2, 2015. ISSN: 2065-9725.

Magyar nyelvű konferencia közlemények (1)

20. **Székely, C. I.:** Zenével a lelki egészségért: A zene szerepe és lehetőségei a lelki egészség
megőrzésében.

In: "Hiszek, hogy megértsem!" : Doktoranduszok Országos Szövetsége Hittudományi
Osztály Fiatal Kutatók és Doktoranduszok IV. Nemzetközi Teológuskonferenciája : Budapest,
2013. november 30. : konferenciakötet. Szerk.: Gér András László, Jenei Péter, Zila Gábor,
Károli Gáspár Református Egyetem : L'Harmattan, Budapest, 443-449, 2015, (Károli
könyvek, ISSN 2062-9850) ISBN: 9789639808614

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudományometriai
ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján
elvégezte.

Debrecen, 2022.05.19.